

Til deg, du Hei og bleike Myr – vindturbin
med Bukkeblad, – vindturbin
der Hegre stig – vindturbin – og Heilo flyr,
eg gjev – vindturbin – mitt Kvad.

– Arne Garborg (*lettere modernisert*)

Høringssvar til NVEs forslag til en nasjonal ramme for vindkraft på land

En vanlig måte å avskrive motstandere av vindkraftindustrien på er å kalle bekymringene for «ikke i min bakgård»-argument. I skrivende stund er jeg personlig berørt av to områder NVE har pekt ut, gjennom å foreslå rasering av naturen på Skrimfjella og på fjellene i Kvinnherad. Merknadene mine er likevel av mer generell art, for etter å ha satt meg inn i hvilke konsekvenser vindturbiner har for nærmiljøet, er dette noe jeg ikke ville ønsket min verste fiende å få i sin bakgård.

Landbasert vindindustri medfører så betydelige negative effekter på omgivelsene, at denne utbyggingen må stanses. For å nevne noen åpenbare eksempler: I tillegg til den enorme raseringen av urørt natur, kjenner vi godt til skadevirkningene for fugleliv: hvordan ørn, hubro og andre fugler blir hugget ned av turbinbladene. Det store omfanget insekter som blir drept er godt dokumentert, og vi vet hvordan trykkvariasjonene i luftmassene rundt turbinene gjør at flaggermus får lungene sprengt, m.m.

Vindkraftindustrien har også mindre åpenbare konsekvenser. Forurensing i forbindelse med vedlikehold av turbinbladene. Både avising om vinteren og rensing av turbinblader sommerstid medfører store utslipp. Turbinblader blir også slitt, og det blir slått løs mikroskopiske biter av glassfiber/karbon og epoksy som havner i naturen. Problemet med ikke-nedbrytbare turbinblader må også adresseres.

I NVE-rapporten diskuteres likevel ikke disse forholdene. I rapportens omtale av klimaavtrykk og livssyklusanalyser (s 85-6), henvises det i stedet til en annen rapport i samme serie: "Nasjonal ramme for vindkraft – Temarapport om klimaavtrykk og livssyklusanalyser" av Jon Krogvold, NVE-rapport 17/2019. Men heller ikke i denne rapporten blir ikke utfordringene med vedlikehold og slitasje nevnt.

En like stor bekymring er hvordan problemet med lavfrekvent støy/infralyd er sterkt underkommunisert. På den ene siden erkjenner NVE at de har manglede kunnskaper om støy fra vindkraftverk generelt. Se NVE-rapporten side 45:

«Det foreligger også lite kunnskap om hvorvidt støy fra vindkraftverk kan påvirke terrestriske pattedyr. [...] Det kan være behov for mer kunnskap om dette, men NVE vil samtidig bemerke at det vil være en svært krevende forskningsoppgave.»

Og på sidene 63 og 90 gjentas formuleringen: «Folkehelseinstituttet og NVE er enige om at det over tid kan være behov for flere studier om vindkraftstøy og helse. Dette krever imidlertid relativt store ressurser [...]»

Men urovekkende nok finnes det ingen formulering som antyder at mangelen på kunnskaper bør bremse utbyggingen.

Når det kommer til infralyd/lavfrekvent støy, blir det derimot ikke nevnt i det hele. Kun indirekte, på side 60 i rapporten, står det:

«Når det gjelder sammenhengen mellom vindturbinstøy og helse, finner Folkehelseinstituttet at det er en sammenheng mellom plagegrad og lydnivået fra vindturbiner, der plage begynner ved nivåer under Lden40 dB. Videre finner enkelte studier en sammenheng mellom støynivå og søvn. Folkehelseinstituttet vurderer også mulige virkninger knyttet til mental helse, livskvalitet og hjerte-/karsykdommer, og konkluderer med at det er lite støtte i forskningslitteraturen for slike årsakssammenhenger.»

NVE-rapporten legger dessverre ikke med kilde til Folkehelseinstituttet, og det er derfor vanskelig å kontrollere argumentasjonen og få innsyn i hvilke funn NVE sikter til.

Alt av relevant informasjon som finnes på Folkehelseinstituttets hjemmeside er en artikkel fra 2009 – dvs. for ti år siden: «Er støy fra vindmøller helseskadelig?». Her står det for eksempel: «Vitenskapelig kunnskap om hvordan støy fra vindmøller virker på helsen er fortsatt mangelfull.» Og: «Det er fremdeles mangel på vitenskapelig kunnskap om helsevirkninger av lavfrekvent støy (20–200 Hz) generelt og vindmøllestøy spesielt.»

Man kan riktignok finne en kjapp avvisning av problematikken i en annen NVE-rapport: «Støyutbredelse ved vindkraftverk med 'typisk norsk' topografi» av Meventus AS (et underselskap av Agder Energi) og Sinus AS, NVE-rapport 13/2017, side 10:

«Etter hvert er det også rimelig stor enighet om at infralyd ikke bidrar nevneverdig til sjenanse. Disse konklusjonene støttes også av nyere rapporter, i de tilfeller infralyd omtales.»

Jeg utaler meg ikke som fagperson, og vil derfor påpeke paradokset med at jeg, som lekmann, ikke har vansker med å finne store mengder artikler fra internasjonale forskere som tar helseskader som følge av infralyd fra vindturbiner på alvor: Å bo i nærheten av vindturbiner medfører dårligere livskvalitet, det gir søvnproblemer, fører til økt bruk av antidepressiva, og det finnes artikler som kan knytte vindkraftanlegg til en signifikant økning av selvmord.

Dette er bare noen få eksempler, og nevnes kun for å understreke paradokset med at selv om denne forskningen er lett tilgjengelig, kommenteres den ikke av NVE, ikke engang for å imøtegå.

Dette er en problematikk som jeg mener lokalsamfunnene som har blitt pekt ut må kreve å få utredet.

Jeg har bare pirket borti et par momenter her, og det slår meg hvor mangelfull NVE-rapporten er. Når forvaltningsorganet som skal påvirke hverdagen (og nettene) til småsamfunn rundt i Norge forholder seg tause om avgjørende problemstillinger, virker det svært lite tillitsvekkende.

Forskere har vist at vi i Norge – gjennom energieffektivisering av bygg og gjennom oppgradering av vannkraftanlegg – kan få både mer og grønnere kraft enn hva vindkraftindustrien kan gi oss. Ødeleggelsene av fjellene våre blir for store, usikkerhetsmomentene må tas på alvor, og den uberegnelige kraftproduksjonen fra

vindturbinene er egentlig ikke noe vi trenger. Derfor er den mest åpenbare konklusjonen at utbyggingen av vindkraft på land må stanses.

Jeg håper nå at ansvarlige politikere viser mot og stanser all utbygging av vindkraft på land, at ansvarlige politikere verner om de små lokalsamfunnene, at politikerne har mot nok til å snu denne skremmende utviklingen, at modige politikere verner om den norske naturen, at de gjennomskuer vindkraftlobbyen og innser hvor giftgrønt dette skiftet faktisk er.

Med hilsen,
Håkon Øvreås, Holmestrand